

Шульгіна Л.М.

д.е.н., професор

Бриксіна В. О.

Студентка ФММ

Національний технічний університет України «КПІ», м. Київ

ПРОБЛЕМА МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. *Робота присвячена дослідженню проблем модернізації виробничої діяльності на підприємствах. Доведено, що ефективна модернізація виробничої діяльності підприємства повинна стати необхідною передумовою його інноваційного розвитку. Обґрунтовано, що визначення сутності модернізації виробничої діяльності підприємства має важливе значення як на рівні кожної окремої організаційно-виробничої системи, так і у системі державного соціально-економічного розвитку та нарощення конкурентоспроможності. Проаналізовано сутність поняття «модернізація», висвітлено основні проблеми модернізації виробничої діяльності вітчизняних підприємств та запропоновано шляхи їх вирішення. Акцентовано на необхідності підготовки вітчизняних підприємств до інноваційного прориву. У ході цієї підготовки слід передбачити таке: забезпечити зростання ресурсного потенціалу, змінити методи управління та організацію виробничого процесу; створити умови для проведення модернізації виробничої діяльності, технічного переоснащення, перепрофілювання діючих та відкриття нових підприємств.*

Ключові слова. модернізація, інновації, модернізація виробничої діяльності.

Shulgina L.
Bryksina V.

THE PROBLEM OF MODERNIZATION OF PRODUCTION ACTIVITIES AT DOMESTIC ENTERPRISES

Abstract. *The work is devoted to the study of problems of modernization of industrial activity at the enterprises. It is proved that effective modernization of production activity must become the necessary precondition of its innovative development. It is proved that the definition of the essence of modernization of production of the company is important both at the level of each separate organizational-production system and in the system of state socio-economic development and competitiveness. Analyzed the essence of the concept "modernization", the article covers main problems of modernization of production activities of domestic enterprises and the ways of their solution. Focused on the need for preparation of national enterprises to innovative breakthrough. The training should include the following: to ensure the growth of the resource potential, change management and organization of the production process; to create conditions for modernization of production activities, technical re-equipment, conversion of existing and new businesses opening.*

Keywords. modernization, innovation, modernization of production activities.

Шульгина Л.М.
Брыксина В. А.

ПРОБЛЕМА МОДЕРНИЗАЦИИ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Аннотация. *Работа посвящена исследованию проблем модернизации производственной деятельности на предприятиях. Доказано, что эффективная модернизация производственной деятельности предприятия*

должна стать необходимой предпосылкой его инновационного развития. Обосновано, что определение сущности модернизации производственной деятельности предприятия имеет важное значение как на уровне каждой отдельной организационно-производственной системы, так и в системе государственного социально-экономического развития и наращивания конкурентоспособности. Проанализирована сущность понятия «модернизация», освещены основные проблемы модернизации производственной деятельности отечественных предприятий и предложены пути их решения. Акцентировано на необходимости подготовки отечественных предприятий к инновационному прорыву. В ходе этой подготовки следует предусмотреть следующее: обеспечить рост ресурсного потенциала, изменить методы управления и организации производственного процесса; создать условия для проведения модернизации производственной деятельности, технического переоснащения, перепрофилирования действующих и открытия новых предприятий.

Ключевые слова. модернизация, инновации, модернизация производственной деятельности.

Постановка проблемы та актуальність дослідження. В умовах ринкової економіки збільшується значення конкуренції як основного механізму регулювання господарського процесу. Вживають тільки ті підприємства, що постійно модернізують свою діяльність і використовують інноваційні технології. Проблема модернізації виробничої діяльності на вітчизняних підприємствах полягає в тому, що вони часто мають застарілу матеріально-технічну базу, недосконалі механізми фінансового та правового регулювання, неготовність топ-менеджерів до постійного впровадження інновацій та адаптації персоналу до змін у ринковому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розробки та впровадження модернізації виробничої діяльності на підприємстві присвячені роботи багатьох вчених, серед яких Івлева І. В. [1] приділила найбільшу увагу управлінню потенціалом та розвитком підприємств на основі модернізації. Валінкевич Н. В. [2] обґрунтувала стратегію розвитку інноваційної економіки, водночас Гуриєв С. М. [3] аналізував особливості модернізації та інновацій на підприємстві. Андрійчук В. Г. [4], Бужимська К. О. [5], Салун М. М. [6] зосередили свою увагу на виявленні сутності поняття «модернізація» та визначенні ролі модернізації виробничої діяльності на підприємстві.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є виявлення проблем, що виникають на підприємствах при модернізації виробничої діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна теорія розглядає модернізацію як цілісний, глобальний процес, що відбувається у всіх ключових сферах життєдіяльності суспільства, характеризується структурно-функціональною диференціацією та створенням відповідних сучасних форм інтеграції [1, с. 133].

Сутність та роль модернізації виробничої діяльності є частково пов'язані категорії, близькі за розумінням, але неоднозначні.

Сутність поняття «модернізація» розглядають як «осучаснення», зміну, вдосконалення. У науковій літературі звертаються до цього терміну, коли йдеться про комплекс політичних, економічних, соціальних та інтелектуальних трансформацій. Модернізації виробничої діяльності завжди несе в собі структурну перебудову, перерозподіл ресурсної бази, створення сучасних технологій виробництва та конкурентоспроможну високотехнологічну продукцію.

Наведемо декілька підходів до визначення поняття «модернізація» у табл. 1.

Підходи до визначення поняття “модернізація”

Автор	Поняття “модернізація”
К. Бужимська:	“...системний та цілеспрямований процес удосконалення, поліпшення, оновлення наінноваційній основі існуючих об’єктів модернізації, створення нових об’єктів з метою забезпечення посилення конкурентних переваг підприємства в умовах мінливого економічного середовища та розбалансованості внутрішнього середовища; це процес розвитку підприємства, який: є системним і цілеспрямованим; починається в момент встановлення місії підприємства і закінчується в момент її досягнення; має висхідний вектор; відбувається на інноваційній основі; є об’єктом управління тактичного і оперативного менеджменту” [5]
М. Салун	“Модернізація, удосконалення, зміна відповідно до сучасних вимог ресурсного потенціалу українських промислових підприємств є однією з найважливіших складових переходу до ефективної ринкової структури, орієнтованої на задоволення потреба споживача...Модернізація повинна охопити всі елементи системи: продукти, що виробляються і роботи, що виконуються, техніку і технологію виробництва, систему управління трудовими, матеріально-технічними, фінансовими та інформаційними ресурсами.” [6]
В. Андрійчук	“...заміна фізично і морально застарілих техніки й обладнання, впровадження комплексної механізації та автоматизації виробництва, що забезпечують підвищення продуктивності праці, вищу конкурентоспроможність продукції і прибутковість виробництва...” [4]

Джерело: узагальнено автором на основі джерел: [4, 5, 6]

Отже, модернізація – це систематичне введення інновацій, що веде до поступового нарощування інноваційного потенціалу та відповідно його збереження.

Схожість інновацій та модернізації в економіці є орієнтацією на якісні покращення. Відмінності між ними полягають у просторово-часовому масштабі: відправною точкою інновацій є локальний точковий об’єкт (підприємство, наукова або дослідницька організація тощо) з наступною

дифузією на більші області; водночас вихідним пунктом модернізації є більш великі сфери (промисловість освіта, охорона здоров'я тощо) [2, с. 1].

Модернізація виробничої діяльності підприємства на інноваційній основі здатна забезпечити довгострокову конкурентоспроможність, але на шляху впровадження інноваційної модернізації лежить багато перешкод.

До найважливіших проблем, пов'язаних із модернізацією та конкурентоспроможністю вітчизняних підприємств, належать: значна структурно-технологічна відсталість, високий ступінь зносу основних засобів і значний рівень енергомісткості ВВП; низький рівень життя та купівельної спроможності населення; незадовільний стан інноваційної системи та ринкової інфраструктури; залежність від зовнішніх джерел ресурсів; диспропорція між реальним і фінансовим секторами економіки, а також усередині кожного з них; непрозора структура власності як симбіоз державних, приватних і корпоративних інтересів; організаційна недосконалість і низький рівень капіталізації виробництва; переважна торгівля сировиною та напівфабрикатами, а не товарами з високою доданою вартістю (високотехнологічними виробами); низька інвестиційна активність.

Проте причиною низької конкурентоспроможності підприємств України насамперед є застарілі технології виробництва, високий ступінь зносу основних засобів, низький рівень інноваційної активності підприємств, неефективне управління промисловим потенціалом тощо.

До зовнішніх факторів варто зарахувати глобалізацію економіки, що значно посилює вимоги до продукції вітчизняних підприємств. За таких умов успішно конкурувати можуть країни, що здійснюють системну модернізацію своїх економік, постійно орієнтують її на випуск продукції з інноваційною складовою.

Завдання з модернізації виробничої діяльності, які об'єктивно виникли перед вітчизняним промисловим комплексом, формують нові тенденції та підходи до управління цією галуззю економіки: зміна виробничого менталітету; новий підхід до питання рентабельності; розвиток в комп'ютеризації

промислових процесів; необхідність прозорості в управлінні промисловими процесами.

До кінця 2020 року передбачається пошук і вирішення завдань з модернізації виробництва, вихід на більш інтенсивні шляхи розвитку економіки, збільшення в еквіваленті заробітної плати до однієї тисячі доларів США [3]. У нових умовах господарювання головне питання, на який повинен відповісти будь-який грамотний керівник трудових колективів усіх форм власності звучить наступним чином: за рахунок чого планується отримати певний економічний ефект від модернізації? Це безумовно стосується виручки, рентабельності, доданої вартості. На сьогоднішній день одним з найважливіших завдань є пошук нових ринків збуту, так як важливо, щоб продукція була не тільки проведена, але і реалізована.

Модернізація економіки країни та її підприємств повинна здійснюватись з урахуванням зовнішнього попиту на відповідні товари та послуги. Це дасть змогу повернути втрачені та захопити нові ринки збуту через задоволення їх попиту на інноваційну продукцію. Комфортно почуватися в умовах жорсткої конкуренції можна лише постійно підвищуючи конкурентоспроможність продукції шляхом застосування новітніх технологій і модернізації техніко-технологічної бази підприємств [1, с. 129].

Досягнення поставленої мети передбачається за рахунок комплексного поєднання трьох напрямків:

- 1) модернізація традиційних секторів промисловості;
- 2) розвиток паливно-енергетичного комплексу;
- 3) створення високотехнологічних і наукомістких виробництв в таких областях як радіо-, мікро- та оптоелектроніка, телевізійна техніка, фармацевтична промисловість, хімічне виробництво, малотоннажна хімія, розвиток космічних технологій.

Під модернізацією промислового підприємства слід розуміти процес комплексної трансформації діючої моделі виробництва шляхом технічного і технологічного їх удосконалення, розробити реконструкцію і впровадження

нових видів продукції з одночасним вдосконаленням організаційної системи підприємства з метою підвищення технологічного укладу та його конкурентоспроможності в умовах ринкової економіки [3].

Можемо зробити висновок, що простого поліпшення виробничого процесу недостатньо для забезпечення тривалої конкурентоспроможності підприємства в сучасному світі. Єдиний спосіб вистояти і випередити конкурентів – це діяти зовсім по-іншому, а саме: за допомогою модернізації виробничої діяльності на основі інновацій.

Висновки. Отже, щоб підготувати вітчизняні підприємства до інноваційних змін, їм необхідно нарощувати свій ресурсний потенціал, змінювати організацію виробничого процесу та методи управління. Ефективна модернізація виробничої діяльності підприємства повинна стати передумовою його інноваційного розвитку.

В умовах ринкової економіки саме модернізація підприємств стане поштовхом переходу до нових технологій в управлінні та виробництві. Модернізація виробничої діяльності забезпечить освоєння та оновлення сучасного обладнання, устаткування, упровадження у виробництво науково-технічних досягнень, оптимізацію процесів виробництва на підприємстві та випуск продукції з інноваційною складовою, що в свою чергу дасть змогу протистояти конкурентам на внутрішніх та зовнішніх ринках.

Література

1. Валінкевич Н. В. Управління потенціалом та розвитком підприємств на основі модернізації / Н.В. Валінкевич // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту ту. – 2015. – №1(45). – С. 128–134.

2. Ивлева И. В. Инновации и реализация: существенные различия: материалы Международная научно-практическая конференция «Интеграция науки, образования и производства – стратегия развития инновационной экономики» Екатеринбург, 25-26 января 2011 г. – 2 с.

3. Гуриев С.М. Модернизация или инновации: что важнее для экономики страны? [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.forbes.ru/ekonomika-column/vlast/60051-modernizatsiya-iliinnovatsii-cto-vazhnee-dlya-ekonomiki-rossii>

4. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств: Підручник / В.Г.Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2012. [Електронний ресурс] – Режим доступу: kneu.org.ua/upload/economy.pdf

5. Бужимська К.О. Модернізація економіки: технологічно-структурний аспект / К.О. Бужимська // Вісник ЖДТУ. – 2014. [Електронний ресурс] – Режим доступу: osvita.org.ua/upload/Modernizationeconomy.pdf

6. Салун М.М. Фактори модернізації ресурсного потенціалу промислового підприємства / М. М. Салун // Інноваційна економіка, Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – №4(30). – С. 49 – 51.